

Svar på skriftligt spørgsmål om tillgången till kontanttjänster för konsumenter och företag

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 154/2020 rd undertecknat av riksdagsledamot Anders Norrback/sfp:

Vad ämnar regeringen göra för att trygga tillgången till kontanttjänster för konsumenter och företag runtom i landet och

vilken roll har kontanter i regeringens krisberedskap då det gäller störningar i betalningssystemen?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

I 15 kap. 6 § i kreditinstitutslagen (610/2014) föreskrivs om kunders rätt till grundläggande banktjänster. I paragrafen föreskrivs att kreditinstitut som tillhandahåller betaltjänster ska tillhandahålla ett betalkonto med grundläggande funktioner i euro, tillhörande betaltjänster och elektroniska identifieringstjänster. Till betaltjänster för ett betalkonto med grundläggande funktioner hör även tillhandahållande av kontanttjänster. Det är viktigt att omvälvningen av betalningssätt inte utestänger människor från tjänster som är viktiga i vardagen och i vilka man ska kunna använda kontanter vid sidan av andra betalningssätt. Detta kan ses som en del av bankernas samhällsansvar.

Enligt lagen ska grundläggande banktjänster i fråga tillhandahållas på ett jämlikt och icke-diskriminerande sätt. Enligt lagens förarbeten får det inte heller vara alltför svårt eller betungande att använda ett betalkonto med grundläggande funktioner och tillhörande tjänster. Vidare föreskrivs i lagen att de avgifter som tas ut hos kunderna ska vara rimliga och motsvara inlåningsbankens faktiska kostnader för tjänsterna. Därmed åläggs inlåningsbanker i lagen en tydlig skyldighet att tillhandahålla grundläggande banktjänster, och uppfyllandet av denna skyldighet förutsätter naturligtvis att tjänsterna är genuint tillgängliga för kunderna. Som laglighetsövervakare har Finansinspektionen som uppgift att säkerställa att inlåningsbanker handlar enligt den reglering som förpliktar dem. I 3 § i lagen om Finansinspektionen (878/2008) föreskrivs dessutom separat som Finansinspektionens uppgift att följa och analysera tillgången på och prissättningen av bankernas basjänster.¹

¹ <https://www.finanssivalvonta.fi/sv/kund/fragor-och-svar/banktjanster/grundlaggande-banktjanster/arlig-utredning-om-grundlaggande-banktjanster/>

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 154/2020 rd

Bakom de nuvarande bestämmelserna om grundläggande banktjänster ligger Europaparlamentets och rådets direktiv om tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner 2014/92/EU, vars syfte är att möjliggöra grundläggande banktjänster för alla konsument. Till definitionen av konsument hör enligt direktivet inte personer som bedriver näringsverksamhet eller ett yrke. Som följd av detta har kunden definierats också i den nationella lagen som en fysisk person som huvudsakligen handlar för ändamål som faller utanför deras närings- eller yrkesverksamhet. Den rätt till ett betalkonto med grundläggande funktioner och tjänster i anslutning till den som avses i lagen gäller därmed inte företag i allmänhet, utan utöver konsumenter endast sådana enskilda näringsidkare som använder ett konto i sitt eget namn också för sin företagsverksamhet, men då under hälften av användningen av kontot utgör sådan användning.

Med tanke på grundläggande rättigheter finns det anledning att begränsa näringsfriheten och avtalsfriheten för kreditinstitut som tillhandahåller betaltjänster endast i den omfattning som det är nödvändigt och behövt med tanke på samhället. Av andra former av företagsverksamhet kan kreditinstitut därmed förutsätta till exempel öppnande av ett företagskonto och separat avtal om tillhörande banktjänster. Att utvidga rättigheter som gäller grundläggande banktjänster till att också i allmänhet gälla företag skulle förutsätta påvisande av att en sådan utvidgning är nödvändig och att det finns ett behov.

I statsminister Sanna Marins regeringsprogram Ett inkluderande och kunnigt Finland – ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbart samhälle (10.12.2019) ingår en inskrivning enligt vilken ”lagstiftningen om beredskap inom finansieringsbranschen preciseras så att kontinuiteten i fråga om de tjänster på finansmarknaden som är kritiska med tanke på samhällets vitala funktioner tryggas med nationella reservsystem även vid allvarliga störningar och i undantagsförhållanden”. Som en del av detta beredskapsarbete inför allvarliga störningar vid undantagsförhållanden undersöks även kontanters roll vid beredskap.

Helsingfors 30.3.2020

Finansminister Katri Kulmuni